

مباحث اساسی در روانشناسی

دکتر بهمن اکبری

دکتر لیلا مقتدر

www.ketab.ir

سرشناسه	:	اکبری، بهمن
عنوان و نام پدیدآور	:	مباحث اساسی در روانشناسی/ بهمن اکبری، لیلا مقتدر
مشخصات نشر	:	تهران: انتشارات آرماندیس، 1394.
مشخصات ظاهری	:	372 ص.
شابک	:	180000 ریال: 978-600-7366-19-6
وضع، فهرست نویسی	:	فیا
یادداشت	:	روانشناسی
نسخه	:	مقتدر، لیلا، 1350 -
رده کنگره	:	BF128 74 الف2ف/ 1394
رده بندی دیویی	:	150
شماره کتابشناسی ملی	:	3960562

نام کتاب: مباحث اساسی در روانشناسی

تألیف: دکتر بهمن اکبری، دکتر لیلا مقتدر

ناشر: آرماندیس

چاپ: فرشیوه

چاپ اول: ۱۳۹۴

شمارگان: ۱۰۰۰ نسخه

بهاء: ۳۰۰۰۰۰ ریال

لیتوگرافی: رایپد گرافیک

شابک: ۹۷۸-۶۰۰-۷۳-۶۶-۱۹-۶

نشانی: خ انقلاب - خ لبافی نژاد - تقاطع فخر رازی - پلاک ۲۰۰ - طبقه دوم - انتشارات الوند پویان

تلفن: ۶۶۹۶۴۴۸۰-۱

«حق چاپ برای ناشر محفوظ است.»

فهرست مطالب

مقدمه مؤلفان	۱۶
فصل اول: تعریف، تاریخچه، مکاتب، رشته ها و روش های تحقیق در روانشناسی	۱۷
تاریخچه علم روانشناسی	۱۸
ماهیت روانشناسی	۲۱
شاخه ها و قلمرو روانشناسی	۲۲
رویکردهای مختلف به روانشناسی	۲۷
رویکرد راده گرایی	۲۸
رویکرد ساخت گرایی	۲۸
رویکرد کار کرد گرایی	۲۹
روانشناسی گشتاوت	۲۹
رویکرد روانکاوی	۳۲
رویکرد رفتار گرایی	۳۳
رویکرد یادگیری اجتماعی	۳۴
رویکرد شناختی	۳۴
رویکرد پدیدار شناختی	۳۵
رویکرد عصبی - زیستی	۳۷
رویکرد اجتماعی فرهنگی	۳۷
رویکرد تکاملی	۳۸
روش های تحقیق در روانشناسی	۳۸
روش آزمایشی	۳۸
روش همبستگی	۳۹
روش بالینی	۴۰
روش زمینه یابی	۴۰
روش توصیفی	۴۱
روش مشاهده	۴۱
نظر سنجی و مصاحبه	۴۲

۴۳	روش آزمون ها
۴۳	روش شرح حال نگاری (موردی)
۴۴	خلاصه فصل
۴۷	فصل دوم: رویکرد عصبی - زیستی
۴۸	مقدمه
۴۸	اساس زیستی عصبی رفتار
۴۹	واحدهای اصلی دستگاه عصبی
۴۹	نورون ها و اعصاب
۵۰	انواع نورون
۵۱	هدایت آکسون ها
۵۱	انتقال سیناپسی
۵۴	ساختار دستگاه عصبی
۵۴	دستگاه عصبی مرکزی
۵۵	نخاع شوکی
۵۵	مغز
۵۵	مغز پسمین
۵۶	مغز میانی
۵۷	مغز پیشین
۵۷	تالاموس
۵۷	هیپوتالاموس
۵۷	غده هیپوتالاموس
۵۷	غده هیپوفیز
۵۸	عقدۀ های پایه
۵۸	تشکیلات تورینه ای
۵۹	دستگاه کناری
۵۹	نیمکره ها و قشر مغز
۶۰	قطعه پیشانی
۶۰	قطعه گیجگاهی

۶۱	قطعه آهیانه
۶۱	قطعه پس سری
۶۱	مناطق مهم در قطعات مغز
۶۲	کارکردهای اختصاصی نیمکره های مغز
۶۵	تفاوت میان نیمکره های مغز در حیوانات
۶۶	تفاوت میان نیمکره های مغز در زن و مرد
۶۶	دستگاه پیرامونی
۶۷	عدد درون ریز
۶۸	هورمون ای ه و فیز قدامی
۶۹	هورمون ای هیپوفیز خلفی
۷۰	غده صنوبری
۷۰	غده تیروئید
۷۱	غده پاراتیروئید
۷۱	غده فوق کلیه
۷۲	غده لوز المعده
۷۲	عدد جنسی
۷۲	کروموزم ها و ژن ها
۷۳	وراثت و رفتار
۷۴	شیوه مطالعه مغز و دستگاه عصبی
۷۴	ایجاد ضایعات مغزی
۷۴	رنگ آمیزی مصنوعی
۷۴	ثبت الکتریکی
۷۵	تصویر سازی مغزی
۷۵	خلاصه فصل
۷۸	فصل سوم: یادگیری و شرطی شدن
۷۹	یادگیری و شرطی شدن
۸۱	بازتاب
۸۱	غریزه

۸۲	نقش پذیری
۸۲	رفتار ویژه نوع
۸۲	نظریه شرطی شدن کلاسیک
۸۳	شرطی شدن سطح بالاتر
۸۴	خاموشی آزمایشی
۸۴	بازگشت خود بخودی
۸۴	تعمیم
۸۴	تمیز
۸۵	اهمیت شرطی شدن کلاسیک در امور انسانی
۸۶	نظریه شرطی رری کنشگر
۸۷	آزمایش اسکن
۸۸	تعریف تقویت و تقویت کننده
۸۹	انواع تقویت کننده
۸۹	تقویت کننده های اولیه
۸۹	تقویت کننده های ثانوی
۸۹	تقویت کننده مثبت
۸۹	تقویت کننده منفی
۹۱	تقویت کننده های تعمیم یافته
۹۱	اصل پریماک
۹۱	برنامه های تقویت
۹۲	برنامه های تقویت نا پیاپی
۹۳	کاربرد نظریه شرطی سازی در امور انسانی
۹۳	یادگیری شناختی
۹۴	یادگیری مشاهده ای
۹۵	یادگیری به وسیله مفاهیم
۹۶	عوامل زیست شناختی و فرهنگی در یادگیری
۹۷	خلاصه فصل
۱۰۰	فصل چهارم: هوش

۱۰۱	هوش و رشد شناختی
۱۰۱	رویکردهای روان‌سنجی در مورد هوش
۱۰۳	ماهیت هوش
۱۰۶	دیدگاه مؤلفه‌ای
۱۰۶	دیدگاه پیازه در مورد هوش و شناخت
۱۰۸	آزمون‌های هوش
۱۰۹	ویژگی‌های آزمون خوب
۱۰۹	پایایی آزمون
۱۱۰	اعتبار آزمون
۱۱۰	شرایط میزبان شده یا استاندارد
۱۱۰	طبقه‌بندی آزمون‌ها
۱۱۰	آزمون‌های عملکرد و آزمونهای هنجارناپسته
۱۱۲	روش‌بینه: مقیاس‌سن عقلی
۱۱۳	توزیع و تفسیر هوش‌بهر
۱۱۴	آزمون وکسلر
۱۱۶	عوامل مؤثر در هوش
۱۱۶	توارث
۱۱۶	تأثیرات محیطی
۱۱۸	حدود هوش و خلاقیت
۱۱۸	عقب‌ماندگی ذهنی
۱۱۹	سرمآمدی
۱۲۱	خلاقیت
۱۲۱	مراحل خلاقیت
۱۲۱	خلاصه فصل
۱۲۴	فصل پنجم: حافظه و فراموشی
۱۲۵	مقدمه
۱۲۵	حافظه
۱۲۶	انواع حافظه

۱۲۶	حافظه حسی
۱۲۷	حافظه کوتاه مدت
۱۲۹	حافظه دراز مدت
۱۲۹	انواع حافظه دراز مدت
۱۳۰	فرایندهای حافظه
۱۳۰	فراموشی و یاد آوری
۱۳۱	دلایل فراموشی در حافظه دراز مدت
۱۳۳	یادزدودگی کودکی
۱۳۴	فراموشی در اثر پیری
۱۳۴	اندازه گیر حافظه
۱۳۴	بازسناسی
۱۳۴	یادآوری
۱۳۵	بازآموزی
۱۳۵	شناخت و فراشناخت
۱۳۶	تقویت حافظه
۱۳۷	خلاصه فصل
۱۴۰	فصل ششم: زبان و اندیشه
۱۴۱	مقدمه
۱۴۱	ارتباط زبان و اندیشه
۱۴۱	فرضیه وورف
۱۴۲	نظریه پیازه
۱۴۲	نظریه ویگوتسکی
۱۴۲	نظریه چامسکی
۱۴۳	نظریه اشترن
۱۴۳	ساختار زبان
۱۴۵	فراگیری زبان
۱۴۷	عوامل مؤثر بر رشد زبان
۱۵۰	زبان نوشتاری

۱۵۱	دو زیانگی
۱۵۲	اندیشه
۱۵۳	مفاهیم
۱۵۳	کارکرد مفاهیم
۱۵۴	ساختار مفاهیم
۱۵۵	سازمان دهی اندیشه
۱۵۵	حل مسئله
۱۵۷	استدلال
۱۵۷	تفکر انتقادی
۱۵۸	تصمیم گیری و قضاوت
۱۵۹	خلاقیت
۱۶۰	اکتشاف
۱۶۱	خلاصه فصل
۱۶۳	فصل هفتم: احساس و ادراک
۱۶۴	فرایندهای حسی
۱۶۵	آستانه های حسی
۱۶۶	انواع حواس
۱۶۶	حس بینایی
۱۷۲	حس شنوایی
۱۷۴	حواس شیمیایی
۱۷۴	حس بویایی
۱۷۶	حس چشایی
۱۷۶	حس تنی
۱۷۷	حواس بوستی
۱۸۰	حس جنبشی
۱۸۱	حس دهلیزی
۱۸۱	حس عمومی
۱۸۲	ادراک

۱۸۲	دقت یا توجه
۱۸۳	انواع دقت
۱۸۴	عوامل مؤثر در ادراک
۱۸۵	ادراک بینایی
۱۸۹	خطاهای ادراک بینایی
۱۹۲	ادراک پریشی
۱۹۳	ادراک فراحسی
۱۹۳	خلاصه فصل
۱۹۶	فصل هشتم: هشیاری
۱۹۷	هشیاری
۱۹۹	نظریه های آگاهی
۱۹۹	تغییر هشیاری
۲۰۰	خواب و رویا
۲۰۰	نظریه های خواب و رویا
۲۰۱	مراحل خواب
۲۰۳	عملکردهای خواب
۲۰۴	اختلالات خواب
۲۰۶	مراقبه
۲۰۷	هیپنوتیزم
۲۱۰	خیال‌بافی
۲۱۱	داروهای روانگردان
۲۱۸	خلاصه فصل
۲۱۹	فصل نهم: انگیزش و هیجان
۲۲۰	انگیزش
۲۲۱	ارتباط میان انگیزش و هیجان
۲۲۲	دیدگاه های مختلف راجع به انگیزش
۲۲۵	طبقه بندی انگیزه ها

۲۲۶	انگیزه ها فیرو لوزیک
۲۲۶	انگیزه های گرسنگی
۲۲۷	مغز و انگیزه گرسنگی
۲۲۷	چاقی
۲۲۸	انگیزه تشنگی
۲۲۹	انگیزه جنسی
۲۳۰	انگیزه مادری
۲۳۰	انگیزه درد
۲۳۱	انگیزه خواب
۲۳۱	انگیزه بجکان یا دست کاری
۲۳۲	انگیزه های اجتماع یا تان
۲۳۲	طبقه بندی انگیزه های اجتماع
۲۳۲	انگیزه پیشرفت
۲۳۳	انگیزه پیوند جویی
۲۳۳	انگیزه قدرت
۲۳۴	هیجان
۲۳۵	تجلی هیجان ها و ادراک آنها
۲۳۶	فیزبولوژی هیجان
۲۳۷	طبقه بندی هیجان ها
۲۳۸	مغز و هیجان
۲۳۹	نظریه های هیجان
۲۴۰	هیجان و سلامتی
۲۴۲	عشق، شیفته کننده ترین هیجان
۲۴۲	خلاصه فصل
۲۴۵	فصل دهم: شخصیت
۲۴۶	شخصیت
۲۴۶	تعریف شخصیت
۲۴۷	شکل گیری شخصیت

۲۴۹	نظریه های شخصیت
۲۴۹	نظریه روانکاوی
۲۵۰	مراحل رشد روانی جنسی
۲۵۱	سطوح هشیاری
۲۵۱	ساختار شخصیت
۲۵۳	رویکرد صفات
۲۵۴	رویکرد یادگیری اجتماعی
۲۵۵	رویکرد پدیدار شناختی
۲۵۶	شیوه های ارزیابی شخصیت
۲۵۷	روش های مشاهده ای
۲۵۷	پرسشنامه
۲۵۸	روش های فرافکن
۲۵۸	آزمون رور شاخ
۲۵۹	آزمون اندریافت موضوع
۲۵۹	خلاصه فصل
۲۶۲	فصل یازدهم: تعارض و ناکامی
۲۶۳	تعارض و ناکامی
۲۶۴	ناکامی و استرس
۲۶۴	علل ناکامی
۲۶۵	تعارض و انواع موقعیت های تعارض بر انگیز
۲۶۶	پیامد های ناکامی
۲۶۸	ناکامی و مکانیسم های دفاعی
۲۷۲	خلاصه فصل
۲۷۵	فصل دوازدهم: آسیب روانی
۲۷۶	روانشناسی نا بهنجاری
۲۷۶	رفتار نا بهنجار
۲۷۷	تعریف نا بهنجاری

۲۷۸	طبقه بندی رفتار نا بهنجار
۲۷۹	اختلالات عصبی رشد
۲۸۱	اسکیزوفرنی و سایر اختلالات روان پریشانه
۲۸۳	اختلالات دو قطبی
۲۸۴	اختلالات افسردگی
۲۸۶	اختلالات اضطرابی
۲۸۸	اختلال وسواسی جبری و اختلالات مرتبط
۲۸۹	اختلالات مرتبط با سانه و عوامل استرس
۲۹۱	اختلالات تنه ای
۲۹۲	اختلال بلایم سمی و اختلالات مرتبط
۲۹۳	اختلالات تغذیه و خن
۲۹۴	اختلالات دفعی
۲۹۵	اختلالات خواب و بیداری
۲۹۷	کژکاری های جنسی
۲۹۹	نا رضایتی جنسی
۳۰۰	اختلالات کنترل تکانه، رفتار ایذایی و سلوک
۳۰۱	اختلالات اعتیادی و مرتبط با مواد
۳۰۳	اختلالات عصب شناختی
۳۰۴	اختلالات شخصیت
۳۰۸	اختلالات پارافیلیک
۳۱۰	سایر اختلالات روانی
۳۱۰	خلاصه فصل
۳۱۲	فصل سیزدهم: روانشناسی رشد
۳۱۳	مقدمه
۳۱۳	نظریه های نخستین
۳۱۵	دیدگاه سبب شناختی رشد کودک: نظریه بالبی
۳۱۵	تعریف روانشناسی رشد
۳۱۸	قوانین رشد و نمو

۳۱۹		مراحل رشد
۳۲۰		مراحل رشد قبل از تولد
۳۲۱		ابعاد رشدی بعد از تولد
۳۲۲		نظریه های اکتساب زبان
۳۲۲		رشد فردی و اجتماعی
۳۲۳		بازی ها
۳۲۴		نظریه های شخصیت و رشد اخلاقی
۳۲۶		نوجوانی
۳۲۷		جنبه های روان شناختی بلوغ و نوجوانی
۳۲۹		مبیر جامعه شناسی نوجوانی
۳۲۹		سالمندر و پیری
۳۳۰		نظریه های پیر شدن
۳۳۰		مرگ و انواع آن
۳۳۱		فرایند مرگ آور ..
۳۳۲		خلاصه فصل
۳۳۳		فصل چهاردهم: روانشناسی اجتماعی
۳۳۴		مقدمه
۳۳۴		تفکر اجتماعی
۳۳۴		اسناد
۳۳۵		خطاها و سوگیری های اسنادی
۳۳۶		ادراک اجتماعی
۳۳۸		نگرش ها
۳۳۸		شکل گیری نگرش ها
۳۳۹		کارکرد نگرش ها
۳۴۱		متقاعد سازی
۳۴۲		نفوذ اجتماعی
۳۴۲		همرنگی
۳۴۴		عوامل مؤثر بر هم‌رنگی

۳۴۵	مقاومت در برابر همرنگی
۳۴۵	اطاعت و تسلیم
۳۴۶	روش های جلب اطاعت
۳۴۷	نفوذ گروه
۳۴۸	تعامل و تصمیم گیری در گروه
۳۵۰	رهبری
۳۵۰	جنسیت و رهبری
۳۵۱	روابط میان گروهی
۳۵۱	هویت گروهی
۳۵۲	پیشداوری
۳۵۳	تفکر قالبی
۳۵۴	تبعیض
۳۵۴	تعامل اجتماعی
۳۵۴	پرخاشگری
۳۵۶	جنسیت و پرخاشگری
۳۵۶	راه های کاهش پرخاشگری
۳۵۷	نوع دوستی
۳۵۸	اثر نظاره گر
۳۵۹	نوع دوستی و جنسیت
۳۶۰	روابط
۳۶۰	جذابیت
۳۶۲	عشق
۳۶۳	روابط و جنسیت
۳۶۵	تنهایی
۳۶۶	خلاصه فصل
۳۶۷	منابع فارسی
۳۷۰	منابع خارجی

مقدمه مؤلفان

روانشناسی دانش جوانی است که در چند دهه اخیر شاهد رشد روز افزون آن هستیم. بدون تردید، مطالعه مفاهیم روانشناسی چه برای دانشجویان دانشگاه و چه برای افراد دیگر و کاربرد آن در زندگی امری اساسی و حیاتی است. در تدوین این کتاب سعی بر آن بود که روانشناسی معاصر را برای دانشجویان معرفی کنیم، ضمن آن که این نکته را باید در نظر داشت که مطالب و مفاهیم روانشناسی همواره در حال تغییر و تحول می باشند.

بسیاری از دانشجویان، درس روانشناسی را به دلایل مختلف انتخاب می کنند. اکثر آنها به مطالبی در ارتباط با زندگی خود، آینده خویش و یا مسائل که جامعه با آن رو به روست علاقه مندند و بسیاری از آنها می خواهند بدانند که واقعاً روانشناسان چه کاری انجام می دهند. کسانی که از نظر خوانندگان محترم می گذرد، "مباحث اساسی در روانشناسی عمومی" است که در طی مدتی که به تدریس این رشته می پرداختیم، جای چنین کتابی را که مفاهیم اساسی روانشناسی را به دانشجویان رشته های مختلف روانشناسی، پزشکی، پرستاری و ... ، مشاوره، حسابداری، آموزش ابتدایی و ... آموزش دهد خالی می دیدیم. از طرف دیگر مطالب مطرح شده در کتابها، روانشناسی عمومی برای دانشجویان فوق الذکر سنگین و جذب و درک مطالب آن سخت می نمود. لذا نگارندگان تصمیم گرفتند که ما این با چهار جوب سر فصلهای درس رشته مذکور کتاب حاضر را تدوین نمایند. در نگارش مطالب این کتاب هیچ ادعایی نیست. مطالب صرفاً جنبه تدوین و گردآوری دارد. بنابراین، از خوانندگان محترم تقاضا داریم تا در صورت مشاهده هرگونه لغزش و ... مطالب را، اصلاحی خود را با مؤلفان در میان گذارند تا در تجدید نظر بعدی بتوانیم کتاب را به شکل کامل تر و بهتر ارائه دهیم. نگارندگان با تقدیم این کتاب نه اساتید گرانقدر روانشناسی و علوم تربیتی، دانشجویان و دیگر جویندگان راه علم، امیدوارند گامی مؤثر هر چند کوچک در این راه برداشته باشند.